

VENDIM
Nr.6, datë 15.4.2005

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Gjergj Sauli	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datat 1.10.2004 dhe 22.10.2004, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.23/3 Akti që i përket:

KËRKUES: DRITA SILIQI, GJINOVEFA MIHALI, ANDREA E MARINA SHUNDI, përfaqësuar nga avokat Agim Tartari, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

1. KOMISIONI I KTHIMIT DHE I KOMPENSIMIT TË PRONAVE ISH-PRONARËVE TIRANË, përfaqësuar nga Avokati i Shtetit, Delo Isufi.

2. AGJENCIA KOMBËTARE E PRIVATIZIMIT, përfaqësuar nga Lefteri Lleshi, me autorizim dhe Delo Isufi, Avokat i Shtetit.

3. BASHKIA TIRANË, përfaqësuar nga Lindita Troja, me autorizim.

4. EKREM BARDHA, përfaqësuar nga avokat Krenar Loloçi, me prokurë të posaçme.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetuese i vendimeve nr.3357, datë 16.11.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.1216, datë 13.12.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr.467, datë 24.4.2002 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41/1 e 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Kërkuesit kanë parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore:

- Privatizimi i tre lokaleve është bërë pa ankand dhe kjo ka cenuar të drejtën e tyre për të konkurruar si ish-pronarë të truallit në këtë privatizim;

- Agjencia Kombëtare e Privatizimit nuk mund ta shiste truallin, sepse ky i fundit ishte bërë më parë pronë e kërkuesve dhe ishte regjistruar si i tillë në zyrën e regjistrimit të pasurive të paluajtshme. Në këtë mënyrë është cenuar parimi i mbrojtjes së barabartë të llojeve të pronave;

- Shitja e truallit personave të tretë mund të bëhej vetëm pasi të përfundonte kompensimi fizik i ish-pronarëve, ndryshe cenohen të drejtat kushtetuese për të pasur pronë private e për ta trashëguar, si dhe të drejtat e mosshpronësimit e të garantimit të pronës;

- Në gjykimin e çështjes, megjithëse është ndryshuar si shkaku i padisë ashtu edhe objekti i saj, gjykatat nuk pushuan çështjen, por vazhduan gjykimin;

- Gjykata ka dalë tej caqeve të objektit të padisë. Ajo ka mohuar të drejtën për parablerjen e lokaleve, megjithëse nuk ishte kërkuar nga subjektet e interesuara;

- Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë konfondon të drejtën tonë të pronësisë mbi truallin me bashkëpronësinë në lokale, duke keqinterpretuar vendimin nr.4, datë 8.4.1994 të Gjykatës Kushtetuese;

- Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka bërë më shumë analizën e provave sesa ka trajtuar ligjin.

Subjektet e interesuara kanë parashtruar:

- Neni 23 i ligjit nr.7512, datë 10.8.1991 “Për sanksionimin dhe mbrojtjen e pronës private, të nismës së lirë, të veprimtarive private të pavarura dhe privatizimit”, lejonte që kalimi i pronës shtetërore në pronë private të bëhej edhe në formë të tjera, veç atyre të shprehura në ligj.

- Pretendimet për privatizimin pa ankand nuk janë ngritur në asnjë prej gjykatave që kanë gjykuar çështjen;

- Pavlefshmëria absolute e kontratës së shitblerjes së truallit është problem material që zgjidhet nga gjykatat e sistemit gjyqësor, por jo nga Gjykata Kushtetuese. Veç kësaj, kjo shitblerje është bazuar në nenin 4 të ligjit nr.7980, datë 27.7.1995 “Për shitblerjen e trojeve”, sepse ishte truall i zënë me godina dhe jo truall i lirë siç pretendojnë kërkuesit;

- Ligji i kohës lejonte ndryshimin e shkakut dhe të objektit të padisë njëkohësisht. Megjithatë, në çështjen në shqyrtim, me kërkesën e vetë kërkuesit, është pakësuar vetëm objekti i padisë;

- Neni 17 i ligjit nr.7698, datë 15.4.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”, që lejonte bashkëpronësinë midis pronarit të lokalit dhe ish-pronarit të truallit, është shfuqizuar me vendim të Gjykatës Kushtetuese;

- Gjykata e Lartë nuk ka bërë interpretim të provave, por kontrollin e zbatimit të ligjit dhe interpretimin e tij.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Kujtim Puto, përfaqësuesin e kërkuesve që kërkuan pranimin e kërkesës, përfaqësuesit e subjekteve të interesuara që u shprehën për rrëzimin e kërkesës, si dhe bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Nga materialet e çështjes rezulton se subjekti i interesuar Ekrem Bardha, duke qenë ortak në ndërmarrjen e përbashkët “Mërgimtari”, ka blerë nga ortaku tjetër, Ndërmarrja Tregtare e Ushqimit e Ushqimit Social Tiranë, në datën 22.3.1993, lokalet: “Birrari”, “Restorant” e “Embëltore”, pas Muzeut Kombëtar Tiranë.

Me vendimin nr.1046, datë 30.12.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, Tiranë, kërkuesve Drita Siliqi, Gjinovefa Mihali, Andrea e Marina Shundi, u është njohur e kthyer një sipërfaqe truall prej 2461.97 m², të cilën e regjistruan në zyrën e regjistrimit të pasurive të paluajtshme në datën 17.1.1995. Në prill të vitit 1996, gjysma e kësaj sipërfaqeje i shitet subjektit të interesuar, Ekrem Bardha nga Agjencia Kombëtare e Privatizimit. Lidhur me këto veprime juridike të organeve shtetërore, kanë ngritur padi në gjykatë si kërkuesit ashtu edhe subjekti i interesuar. Kërkuesit kanë kërkuar anulimin e kontratës së shitblerjes së truallit, ndërsa subjekti i interesuar ka kërkuar anulimin e vendimit të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.3357, datë 16.11.1999, ka pranuar pjesërisht padinë e kërkuesve dhe e ka deklaruar të pavlefshme kontratën e shitblerjes së truallit vetëm për sipërfaqen prej 197 m² nën lokalin njëkatësh. Ajo ka detyruar subjektin e interesuar të lidhë kontratën e qirasë ose ta riblejë këtë truall nga ish-pronarët. Kjo gjykatë ka pranuar pjesërisht edhe kundërpadinë e subjektit të interesuar, Ekrem Bardha dhe ka anuluar vendimin nr.1046, datë 30.12.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, pranë Bashkisë Tiranë, në pjesën që iu jep të drejtë kërkuesve për parablerjen e lokaleve në pronësi të subjektit të interesuar.

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.1216, datë 13.12.2000, e ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së rrethit lidhur me rrëzimin e padisë për kthimin e sipërfaqes në funksion të lokalit prej 194 m², dhe e ka ndryshuar atë duke i rrëzuar padinë edhe për pavlefshmërinë e shitjes së sipërfaqes nën lokal prej 197 m². Kjo gjykatë ka ndryshuar vendimin e gjykatës së rrethit edhe përsa i përket kundërpadisë duke anuluar vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave pranë Bashkisë Tiranë për kthimin e sipërfaqes prej 1284 m², duke e lënë këtë në fuqi për kthimin e gjysmës tjetër prej 1284 m².

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.467, datë 24.4.2002, ka lënë në fuqi në tërësi vendimin e gjykatës së apelit, duke e ndryshuar atë e duke anuluar vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave për gjithë sipërfaqen e kthyer prej tij prej 2461.97 m². Sipas vendimit të kolegjit civil, kërkuesit duhet të kompensohen për të gjithë këtë sipërfaqe në një nga format që parashikon neni 16 i ligjit nr.7698, datë 15.4.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”.

Gjykata Kushtetuese konstaton se pretendimet e palëve, në çështjen në shqyrtim, janë të ndërvarura nga njëra-tjetra dhe kanë të bëjnë me kompetencën e gjykatave të sistemit gjyqësor për

zgjidhjen e çështjes konkrete. Në aspektin kushtetues nuk konstatohet që gjykatat të kenë cenuar parimin e mbrojtjes së barabartë të llojeve të pronave. Kthimi i truallit ish-pronarit është bërë në kundërshtim me ligjin për kthimin dhe kompensimin e pronave, sepse ai ishte i zënë me lokale të blera nga subjekti i interesuar para daljes së ligjit të mësipërm. Parimi i mbrojtjes së barabartë gjen zbatim në rastet kur këto prona përfitojnë mbrojtje të njëjtë ligjore, por jo në rastet kur gëzimi e disponimi i tyre nuk bazohet në ligj.

Në kërkesëpadinë e paraqitur në gjykatën e rrethit në datë 18.2.1997, kërkuessit kanë kërkuar anulimin e kontratës së shitblerjes së truallit nga subjekti i interesuar, për sipërfaqen 1284 m², duke përcaktuar si bazë ligjore nenin 92 të Kodit Civil. Në shtesat e objektit të padisë, kërkuessit kanë kërkuar edhe kthimin e truallit me sipërfaqe 969 m², duke përcaktuar si bazë ligjore nenet 296 e 298 të Kodit Civil. Në kërkesën e datës 14.7.1999, kërkuessit, ndonëse kanë përcaktuar si bazë ligjore vetëm nenet 296 e 298 të Kodit Civil, kanë kërkuar përsëri anulimin e kontratës së shitjes për sipërfaqen prej 392 m².

Vazhdimi i gjykimit nga gjykata pas paraqitjes së shtesave në objektin e padisë nuk përmban elemente të procesit jo të rregullt në kuptimin ligjor. Është e drejta e palëve të disponojnë mbi objektin e padisë dhe të vlerësojnë kërkesat e tyre, duke bërë edhe ndryshimet, shtesat ose pakësimet e objektit të padisë. Gjykata nuk mund t'u diktojë atyre objektin e kërkesës dhe as t'i pengojë ata në ushtrimin e së drejtës së mbrojtjes lidhur me këtë objekt. Në çështjen në shqyrtim, kërkuessit asnjëherë nuk kanë hequr dorë nga anulimi i kontratës së shitblerjes së truallit dhe nga e drejta e tyre për t'iu kthyer ky send e për ta gëzuar atë. Për më tepër, pakësimi i sipërfaqes objekt konflikti dhe vazhdimi i gjykimit mbi bazën e kërkesës së re nuk i ka ndryshuar arsyet e kërimit gjyqësor që kanë mbetur të njëjta si në kërkesëpadinë kryesore, ashtu edhe në ato që e pasuan atë.

Përsa i përket pretendimit tjetër se gjykatat kanë anuluar vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave në pikën 1/d (ku i jepet ish-pronarëve e drejta e parablerjes së lokaleve), megjithëse nuk është kërkuar nga subjekti i interesuar, Gjykata Kushtetuese konstaton se kjo shkelje procedurale e lejuar gjatë gjykimit, nuk mund ta bëjë procesin jo të rregullt në kuptimin kushtetues. Parimet e disponibilitetit të objektit të padisë dhe të barazisë së armëve në proces janë pjesë përbërëse e së drejtës për një proces të rregullt. Por nga gjykimi i çështjes nuk rezulton që palët të jenë vënë në pozita të disfavorshme në raport me njëra-tjetrën. Palët kanë realizuar të drejtën e mbrojtjes në gjyq duke dhënë shpjegime edhe për të drejtën e parablerjes së lokaleve. Ato kanë paraqitur provat përkatëse dhe gjykata duke i vlerësuar në raport me ligjin, ka arritur në përfundimin se kjo e drejtë nuk mund të gjejë zbatim në kushtet kur lokalet janë privatizuar nga subjekti i interesuar para se të dilte ligji për kthimin dhe kompensimin e pronave dhe përderisa gjykata anuloi kthimin e gjithë truallit ish-pronarëve.

Edhe pretendimi tjetër i kërkuessve për mungesën e bazës ligjore të kundërpadiës është i pabazuar. Në kundërpadinë e subjektit të interesuar është kërkuar anulimi pjesërisht i vendimit të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, duke u përmendur si bazë ligjore nenet 4, 16 e vijues të ligjit nr.7698, datë 15.4.1993 "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve"; udhëzimi nr.3, datë 21.6.1993, pika 1, paragrafët e parë dhe të dytë, për zbatimin e ligjit të mësipërm; ligji nr.7980, datë 27.7.1995 "Për shitblerjen e trojeve" etj. Nëse në ligjin për shitblerjen e trojeve nuk është përcaktuar dispozita përkatëse, kjo mangësi nuk mund të jetë e tillë që të përbëjë proces jo të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues, përderisa pretendimet e ngritura janë shqyrtuar e zgjidhur nga gjykata duke u siguruar të drejtën e dëgjimit dhe duke respektuar parimin e paanësisë në gjykim.

Në kundërshtim me sa ka pretenduar kërkuessi, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, shqyrtimin e çështjes e ka përqendruar në kontrollin e ligjshmërisë së vendimit të gjykatës së apelit. Konkluzionet e veta i ka bazuar në provat e administruara e të vlerësuara në gjykatën e apelit.

Kjo e fundit ka pranuar se gjithë sipërfaqja prej 2641.97 m² e kthyer nga Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave është e zënë me ndërtime, lulishte e trotuare, pjesë e një studimi urbanistik. Mbi bazën e këtij vlerësimi, kolegji civil ka arritur në përfundimin se subjekti i interesuar legjitimohet të kërkojë anulimin e vendimit të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave për gjithë sipërfaqen dhe jo vetëm për një pjesë të saj. Ky qëndrim i Gjykatës së Lartë lidhet me kompetencën e saj për interpretimin e ligjit e kontrollin e zbatimit të tij dhe nuk përbën ndonjë element të procesit jo të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës.

Në kundërshtim me sa pretendojnë kërkuessit, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, nuk konstatohet ndonjë keqinterpretim i frymës dhe i përmbajtjes së vendimit nr.4, datë

8.4.1994 të Gjykatës Kushtetuese. Vendimi i Gjykatës Kushtetuese ka shfuqizuar nenin 17 të ligjit nr.7698, datë 15.4.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”, duke mosnjohur si kthimin ish-pronarëve të trojeve mbi të cilat janë ndërtuar lokale, ashtu dhe bashkëpronësinë në këto lokale të ish-pronarit të truallit me pronarin e lokalit. Duke u nisur nga ky qëndrim, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka konsideruar të pabazuar në ligj vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, me të cilin u është kthyer kërkuarve trualli i zënë me lokale, si dhe trualli në funksion të këtyre të fundit.

Kërkuarve pretendon gjithashtu se privatizimi i lokaleve pa ankand jo vetëm vjen në kundërshtim me nenin 23 të ligjit nr.7512, datë 10.8.1991 “Për sanksionimin e mbrojtjen e pronës private, të nismës së lirë, të veprimtarisë private të pavarura dhe privatizimit”, por u ka cenuar atyre të drejtën për të konkurruar në privatizim, si dhe të drejtën e parablerjes. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata Kushtetuese konstaton se kërkuarve nuk i janë drejtuar gjykatave të sistemit gjyqësor me padi për të kërkuar pavlefshmërinë e këtyre veprimeve. Sipas nenit 131/f të Kushtetutës shqyrtimi nga juridiksioni kushtetues i ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor mund të bëhet vetëm pasi kërkuarve të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.